

Kázeň z ev. večerných Služieb Božích, Bratislava (NK), 8. 9. 2024, 18.00 h,
utorok po 15. NE po Sv. Trojici, ES: 345, 619, 411, Antifóna 57, Žalm, 15;

téma: **8. Božie prikázanie**

2. Mojžišova 20, 16: „Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu!“

Milí bratia a milé sestry!

Svojimi **prikázaniami nám Pán Boh dal ochranné zábradlie**, a to v dvojakom zmysle. **Božie prikázania chránia jedným nás samých**, aby sme neskĺzli na šikmú plochu, neklesali, nepoškodili si, aby sme nezahynuli.

Hospodinove prikázania **zároveň chránia aj ďalších ľudí, aby sa nestali našimi obeťami**. V liste Židom (10, 31) čítame: „Je hrozné upadnúť do rúk živého Boha.“ No **hrozné je aj upadnúť do ľudských rečí. Do rečí, ktoré ohrozujú česť, dobré meno, povest' a dobré úmysly človeka.**

Výstižne o tom hovorí príbeh o rodine, ktorá si urobila výlet na pláž. Deti si užívali more, stavali hrad z piesku, keď sa v diaľke objavila akási stará žena. Šedivé vlasy jej poletovali vo vetre. Jej šaty boli ušpinené a biedne. Neustále sa po niečo zohýnala, dávala to do tašky a čosi si pri tom šomrala. Rodičia prikázali deťom, aby sa od tej panej držali ďalej. Keď ona

prechádzala popri rodinke, usmiala sa na ňu, no nikto jej úsmev neopätoval. O pár mesiacov sa rodina o tejto žene dozvedela, že **pani zasvätila celý svoj život tomu, aby na plážach zbierala sklené črepy, ktorými by sa mohli ľudia, najmä deti, porezať.**

Iz tohoto príbehu je zrejmé, že **naše úsudky o druhých sú nezriedka predčasné**. Mrzí nás, keď druhí o nás zle zmýšľajú, ak nás poza chrbát ohovárajú, no nie sme k tomu náklonní i my? Koľko našich rozhovorov venujeme kritike niekoho, kto sa práve nenachádza pri nás, nemôže vec vysvetliť, nemôže sa brániť?

Pravdaže, **8. Božie prikázanie nie je proti kritickým pohľadom. Je však proti Božej vôli, keď niekoho kritizujeme pred inými a jemu samému sa to neodvážime s láskou povedať**. A v neposlednom rade, **ak o chybách druhého nehovoríme najprv s Pánom Bohom v modlitbe a až potom s dotýčným človekom** - a až celkom nakoniec s niekým ďalším. **Predsudky, nespravodlivé súdy, ohováranie môžu zničiť vzťah i život**. Rímsky biskup František povedal, že **kto ohovára, je teroristom, pretože svojím jazykom vrhá bombu**

a odchádza preč a vec, ktorú hovorí – táto bomba, ktorú vrhá – ničí povest' druhého, no on si spokojne odchádza preč.

V doslovnom preklade 2M 20, 16, znie 8. Božie prikázanie takto: „*Nebudeš odpovedať proti svojmu blížnemu (ako) **svedok klamu.***“ Odpovedať tu značí **vypovedať na súde pri vypočúvaní.** **V starozmluvnom Izraeli** nejestvoval verejný žalobca. Rozsudzovanie sporov zvyčajne prebiehalo tak, že poškodený prišiel do brány mesta, zvolal starších a obžaloval pred nimi toho, kto ho poškodil či ublížil jeho príbuznému, ktorého tento človek zastupoval. Starší mesta vo funkcii sudcov, ak bolo možné, vypočuli obe strany. Kto sa nedostavil, priznal tým svoju vinu. **Pri rozhodovaní sudcov mali zásadnú rolu vyslovené svedectvá svedkov.** Iné dôkazy sa v staroveku vyhľadávali len minimálne. **Pravdivosť svedeckej výpovede bola kľúčová. Inak hrozilo, že obvinený bude neprávom potrestaný** a aj jeho rodina upadne do hanby.

Na základe lží, dezinformácií, dnes by sme povedali hoaxov, bolo zavraždených šesť miliónov Židov v koncentračných táboroch. Na základe falošných svedectiev

bol zabitý Nábót (1. Kráľov 21. kap.) a v krivom, nespravodlivom súdnom procese **bol na smrť vydaný Pán Ježiš Kristus.** Na Ježišovi i Nábótovi vidíme, že druhá polovica Desatora – teda prikázania: *Nezabiješ, Nescudzoložíš, Nepokradneš, Nevyslovíš krivé svedectvo, Nepožiadaš...* nevykazujú zostupnú tendenciu – od najhrubšieho hriechu k miernejším, ale naopak. V prikázaniach: *Nezabiješ, Nescudzoložíš, Nepokradneš, Nevyslovíš krivé svedectvo, Nepožiadaš...* je pred nami neustále čosi náročnejšie, zvyšujúci sa Boží nárok na našu mravnosť. **Nestačí nepreviňovať sa hrubými skutkami vraždy, cudzoložstva a krádeže. Pán Boh od nás požaduje, aby sme nehrešili slovami, ani myšlienkami. Už zlá myšlienka a v neláske vypovedané slovo je v Božích očiach hriechom.**

Pán Ježiš hovorí: „*Čokoľvek chcete, aby vám ľudia činili, čiňte im aj vy*“ (Matúš 7, 12). **8. Božie prikázanie je pokusom pomôcť nastoliť také pomery, v ktorých si budeme môcť vzájomne veriť nebáť sa jeden druhého navzájom.**

Ved' mnoho klamstiev sa zrodí práve zo strachu pred pravdou, zo strachu,

v ktorom sa chceme vyhnúť niečomu nepríjemnému, a potom sa stávam zajatcami vlastných poloprávd a lží. **Neraz by pomohlo menej hovoriť, viac počúvať, väčšmi sa snažiť pochopiť druhého, neprehlušovať ho. Nebáť sa ho, ale priat' mu.**

Martin Luther v Malom katechizme nabáda: „aby sme na blížneho falošne neluhali, nepodvádzali ho, nezrádzali, neohovárali a zlé reči o ňom nešírili, ale aby sme sa ho zastali, dobre o ňom zmýšľali aj hovorili a všetko v lepšom zmysle vysvetľovali.“

Kňaz Martin Kramara píše: „Neprajeme druhému, preto o ňom zle hovoríme, informujeme o jeho pochybeniach. Keby sme mu dobre priali, teda robili to, čo nás učí Boh, neohovárali by sme ho, neklebetili by sme o ňom. ... **Zrelý človek nemá radosť z cudzieho nešťastia. ... Naopak, je dobroprajný. Má radosť, keď sa druhému darí.**“

Žiaľ, **zlé správy sa šíria rýchlejšie ako dobré. V tomto ohľade sa v súčasnosti mnoho hriechov proti 8. Božiemu prikázaniu pácha na sociálnych sieťach a v tlači.** Je vskutku ťažké zorientovať sa v záplave rozličných informácií. Nemusí ísť

priamo o výslovnú lož, ale o **navonok nepatrné poznámky, z ktorých vznikne krivý obraz, falošný tón, pavučina neľúbosti, nedôvery a podozrievania** voči tomu - ktorému človeku. Intrigami a manipulatívnymi informáciami je náš svet taký preplnený, že **naše storočie by sa mohlo nazývať storočím lži.**

Manipulatívnosť, pravda vytrhnutá zo súvislostí, je dávny jav, ktorý s možnosťami sociálnych sietí nadobudol enormné rozmery. O tom, že pri manipulatívnych vyjadreniach nejde o čosi nové, svedčí aj príbeh, v ktorom kapitán lode pristihol prvého dôstojníka opitého počas služby. Kapitán do lodného denníka napísal: „Prvý dôstojník - dnes opitý.“ Tento, keď na druhý deň vytriezvel, pridal k záznamu poznámku: „Kapitán - dnes triezvy.“ Oba zapísané výroky boli pravdivé, no prvý dôstojník písal manipulatívne, aby podryl autoritu kapitána. **Spôsob, akým vyslovil pravdu, bol falošným svedectvom.** O tých, čo tak konajú platia Kristove slová: „Z každého prázdneho slova, ktoré ľudia vyslovia, budú vydávať počet v súdny deň“ (Matúš 12, 36). Takéto **falošné, manipulatívne svedectvá sú ako fúknutie do odkvitnutého bieleho**

púpavového kvetu. Biele padáčky - budúce semienka púpavy - sa rozletia do všetkých strán. Už ich nedokážeme pozbierať. Ony sa zakorenia a rozmnožia. Práve tak všetko, čo je krivo, falošne, skresľujúco vypovedané či napísané, alebo internetom preposielané, už nemožno vziať späť. Zlo bude rásť a šíriť sa.

8. Božie prikázanie je výzvou k pravdivosti. Iste, nie v zmysle, že by sme vrahovi boli povinní vyzradiť, kde sa ukrýva obeť, alebo zlodejovi povedať, kde sú peniaze. To povinní nie sme. Ved' **v ôsmom Božom prikázaní nejde o pravdu či lož izolovanú, samú o sebe, ale o to, ako pravda sa lož prejavujú vo vzťahu k blížnemu.** Prof. Heller uvádza príklad. Píše, že celý náš ľudský život je ako jeden veľký súdny proces, v ktorom sa autonómny, teda vzdorovitý a hriešny človek snaží súdiť Boha, ktorý je v jeho očiach nespravodlivý, lebo človeku krivdí. Na druhej strane spravodlivý Boh súdi človeka a usvedčuje ho z neprávosti. V tomto súde medzi Bohom a hriešnym človekom sme povolani vystupovať ako svedkovia: **všetko čo konáme a hovoríme, s čím súhlasíme a čo odmietame, čím žijeme a nežijeme, je**

koniec koncov svedectvom pre Boha, alebo proti Bohu. Bud' vyznávam svoju vinu a priznávam, že Boh mi nekrivdí, ale mám sa lepšie, ako si zaslúžim, alebo svedčím proti Bohu, vydávam o ňom krivé, falošné svedectvo. 8. Božie prikázanie nás volá k pravdivému životu, k tomu, aby sme sa stávali pravdivými svedkami Božími a Kristovými. Amen.

*S použitím: Jan Heller (Hlubinné vrty), Martin Kramara (postoj.sk), (zost.) Johannes Kuhn (Chancen - die Zehn Gebote in einer veränderten Welt), Jan Milíč Lochman (Desatero: směrovky ke svobodě), Ondřej Macek (Věty křesťanské víry), Jakub Malý, Karel Müller: (Boží kniha od Pastoral Brothers), Bengt Pleijel (Brána viery otvorená): **Martin Šefranko, evanjelický a. v. farár***

Modlitba:

Pane, Ježiši Kriste, odpusť nám, že tak často upozorňujeme na chyby a nedostatky druhých.

Robíme to, aby som vyzdvihli seba?

Odpusť nám, že tak často počúvame ohovárania a klebety a šírimo ich ďalej.

Odpusť nám, že sa tak málo modlíme za tých, ktorých ohovárajú a nepokúšame sa ich pochopiť.

Pane, Ty hovoríš, že čoho je plné srdce, to hovoria ústa.

Naplň nám srdcia Tvojou láskou,
aby sme vedeli ospravedlniť a zmýšľali aj
hovorili dobre o ľuďoch,
ktorých nám posielaš do cesty
a aby sme všetko vysvetľovali v lepšom
zmysle.

Potom sa môže zrodiť nové a zdravé ovzdušie,
v ktorom sa navzájom budeme stretávať a
stýkať. Amen.

*Podľa: Bengt Pleijel: Brána viery otvorená (vyd. Tranoscius,
Liptovský Mikuláš, 1992)*